

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

Bewaar het verbond [p.6]

Classicale evangelisatiepost Breda

19/07/2018
jaargang 96

nr **42**

In 1951 worden er in Breda voor het eerst kerkdiensten belegd, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten. Na verloop van tijd ontstaat er een kerkelijke gemeente, die in 1970 een nieuw kerkgebouw in de wijk Boeiemeer in gebruik neemt. Op 30 augustus 2015 wordt de laatste dienst in Breda gehouden. Omdat de classis Dordrecht inmiddels heeft besloten er een classicale evangelisatiepost

van te maken, wordt de kanselbijbel niet gesloten en blijft het interieur grotendeels intact. Nadat de vergaderzaal is opgeknapt wordt inloopcentrum 'De Lichtboei' op 16 april 2016 officieel geopend. Momenteel zijn er zo'n 45 vrijwilligers bij het evangelisatiewerk betrokken. Sinds 1 juni 2018 worden er op de eerste zondag van de maand weer samenkomsten gehouden.

Doe het schuim van het zilver weg

Een overheid is Gods dienaar op de aarde. In het waarnemen van deze taak moeten Gods Woord en de heilige Wet leidend zijn in het maken van wet en beleid, maar ook in het spreken van recht.

Doe het schuim van het zilver weg, en er zal een vat voor den smelter uitkomen.

Spreuken 25:4

Onze tekst bepaalt bij een louterings- en reinigingsproces van zilver. Kanttekening 7 leert ons dat zilver gereinigd van schuim en droesem een bekwame massa wordt, waarvan de zilversmid een schoon werk maakt. Alzo moet een overheid op een godvrezende wijze regeren en het land ontdoen van verdorvenheid. Aardse overheden zijn nooit volmaakt. De Heere regeert en richt echter in volkomen rechtmatigheid. Eens zullen wij voor Zijn heilig aangezicht gesteld worden om geoordeeld te worden. Hoe noodzakelijk is het dan om aan deze zijde van het graf gereinigd te worden van de boosheid en verdorvenheid die ons aankleeft door onze diepe val in Adam.

Schuim en zilver

‘Doe het schuim van het zilver weg’. Zilver is een delfstof, een bodemschat. Het is rein, zuiver en maakt rijk. Daarom wordt het gebruikt om hier geld en sieraden van te maken. Toch ziet zilver niet alleen maar op een aards middel dat rijk maakt. ‘De redenen des HEEREN zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal’ (Ps. 12:7).

Op de markt van vrije genade is het aardse zilver van geen waarde, enkel het Geesteswerk van de Almachtige. De zaligmakende bediening van de Heilige Geest maakt een mens arm in zichzelf en bedeed met de rijkdommen in Christus. In het moment van de

wedergeboorte kan een zondaar die rijkdommen niet bezien en bekijken. Gelijk het schuim van het zilver weggenomen moet worden, moet een zondaarshart ontdaan worden van schuim en vuil. Dit plaatsmakende werk is een vrucht van de eenzijdige bediening van de Heilige Geest.

‘En Hij zal zitten, louterende en het zilver reinigende’ (Mal. 3:3a). Een zilversmid doet het louteringswerk zittende, om zodoende zijn oog gedurig op het zilver te kunnen houden. Als de bestemde tijd van de loutering ook maar met één seconde zou worden overschreden, zou het zilver onherstelbaar beschadigd worden. Gelijk de zilversmid met liefde zorg draagt voor het zilver, is het de Heere Die in Zijn liefde een volk in de aanvang van het leven in de smeltkroes van het Goddelijke recht brengt. Pijnlijk voor het vlees als Gods kinderen voor het eerst moeten gaan leren hoe vol zij zijn met zonde, de wereld, schuim en verdorvenheid. Echter, al werd het zilver zevenmaal zeventig keer verhit, Zijn oog zal gedurig op hen zijn, hun ten goede.

Honger en dorst

Zijn Gods kinderen na de eerste werking van Gods Geest verlost van alle boosheid en verdorvenheid die hen aankleeft door de diepe val in Adam? Door de opzoeken- de liefde van de Heere in de eerste aanleg is er een honger en dorst naar het Woord. Het mag de ziel bij tijden wel verkwikken. En toch is er steeds weer dat schuim dat opborrelt in het hart.

Wat doet dat schuim? Het schuim werkt een matheid in lezen en bidden en verdoozelt de heerlijkheid van het Woord. Het Woord lijkt geen kracht meer te doen. Is het Woord dan veranderd? Is het Woord minder krachtig? Nee zeker niet! ‘Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard’ (Hebr. 4:12a). Het tekent ons dat Gods kinderen steeds weer de werking van de Heilige Geest nodig hebben om voortdurend gereinigd te worden van de verdorvenheid in het hart.

De smid blijft louteren totdat al het schuim gescheiden is van het zilver. Hoe weet een smid dat er geen schuim meer is? Het louteren heeft een bestemde tijd en de hitte wordt naar noodzaak verhoogd of verlaagd. Zo heeft het louteren in het leven van Gods kinderen een bestemde

ds. M.T. Al-Chalabi,
Brakel

In dit nummer

4 Commentaar:
Gered uit de grot

6 Bewaar het
verbond

16 Michaël,
de archangel

2 Doe het schuim van het zilver weg

3 De derde bede in het Gebed
des Heeren [29]

5 ‘Een werkelijke plaats des gebeds’

7 Dichterbij Dordt

8 Van Overzee:
Reizen met hindernissen

9 Jeugdtribiek

10 Boekennieuws

11 Kerknieuws

11 Berichten

12 Kerkdiensten

tijd. Het is van eeuwigheid bepaald. De Heere weet wat goed is voor de Zijnen. Zo moesten de vrienden van Daniël gebonden en geboeid een brandende oven in. 'Zie, ik zie vier mannen los wandelende in het midden des vuurs, en er is geen verderf aan hen; en de gedaante des vierden is gelijk eens zoons der goden' (Dan. 3:25b). De vrienden van Daniël zullen zich de rijkste mensen ter aarde hebben gevoeld door hun zicht op de Zoon des mensen. Ze kunnen er mee leven en sterven. De man met het meeste aardse zilver, in die dagen, is koning Nebukadnézar. Hij is verbaasd en verwonderd, maar ziet geen gedaante of heerlijkheid in de Man waarvan hem verteld werd.

Een vat voor de smelter

'En er zal een vat voor den smelter uitkomen.' De bestemde tijd is daar en er is geen schuim meer te zien. De zilversmid heeft zijn oog gedurende het louteringsproces geen seconde van het zilver afgehouden. Hij heeft vuur gezien en heel veel schuim. En wat ziet hij wanneer het louteringsproces gereed is? Als in een spiegel ziet hij zichzelf. Hij ziet zijn eigen beeld. De mens is geschapen naar het beeld van God. Door de diepe val in Adam heeft de mens zich moedwillig beroofd van dit beeld. Dan blijft een adamskind over dat geneigd is om God en zijn naasten te haten. Een mens van nature leeft als een koning of koningin in eigen hart. Geworpen in de smeltkroes van Gods recht en toorn wordt een zondaar ontdekt aan zijn verdorvenheid. Het is in die weg dat de Heilige Geest plaats gaat maken voor een andere Koning. Hierbij moet een zondaar gedurig ontledigd worden van schuim, eigen werk en eigengerechtigheid. 'Hij moet wassen, maar ik minder worden' (Joh. 3:30). En wanneer is het louteringsproces voltooid? Op de bestemde tijd, maar in het bijzonder als de Heere Zijn beeld terugziet. De louteringen vinden daarom een einde als Gods kind de laatste adem uitblaast. In de eeuwigheid zal Gods volk volledig Zijn beeld vertonen. Verlost van al het aardse schuim zal daar eeuwig gezongen worden het lied van Mozes en het gezang des Lams: 'Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen' (Openb. 15:3b).

Thomas Watson

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

De derde bede in het Gebed des Heeren [29]

'Uw wil geschiede gelijk in den hemel, alzo ook op de aarde.'

Wat is geduldige onderwerping aan Gods wil?

Het is, door genade, die gestalte der ziel waarin een christen vergenoegd is zich aan Gods beschikking over te geven en in Zijn wijsheid te berusten. 'Hij is de HEERE, Hij doe wat goed is in Zijn ogen' (1 Sam. 3:18). 'De wil des Heeren geschiede' (Hand. 21:14). Om dit nog verder te illustreren, zal ik u laten zien waar deze onderwerping aan de wil van God in bestaat.

Die bestaat hoofdzakelijk in drie dingen:

1. Gods hand erkennen, God opmerken in de verdrukking. 'Want uit het stof komt het verdriet niet voort' (Job 5:6); het komt niet bij geval. Job zag de HEERE in alles wat hem overkwam. 'De HEERE heeft genomen' (Job 1:21). Hij klaagt niet over de Chaldeeën, hij ziet de HEERE in de verdrukking. 'De HEERE heeft genomen'. Er kan geen onderwerping aan Gods wil zijn, tenzij er een erkenning is van Zijn hand.
2. Geduldige onderwerping aan Gods wil bestaat in God te rechtvaardigen. 'Mijn God, ik roep (...), maar Gij antwoordt niet', Gij houdt U als doof in mijn verdrukking. 'Doch Gij zijt heilig' (Ps. 22: 3,4). God is heilig en rechtvaardig, niet alleen als Hij de goddelozen straft, maar ook als Hij de rechtvaardigen smart aandoet. Hoewel Hij alsem in onze beker doet, verklaren wij Hem toch vrij en roepen Zijn gerechtigheid uit. Wij rechtvaardigen dan God en belijden dat Hij ons niet straft naar onze verdienste (Ezra 9:13).
3. Geduldige onderwerping aan Gods wil bestaat in het aanvaarden van de straf. 'En zij dan aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevallen hebben' (Lev. 26:41). De straf aanvaarden is alles wat God doet, goedkeuren.

De Heere schiet verschillende soorten pijlen af.

- a. Soms verdrukt de Heere door armoede. De weduwe had niet meer dan een kruik met olie (2 Kon. 4:2). Armoede is een zware verzoeking. Zijn bezittingen te zien verminderen, zodat men bijna niets overhoudt, is moeilijk voor vlees en bloed.
- b. De Heere verdrukt soms, doordat men wordt belasterd. Degenen in wie het licht der genade schijnt, kunnen weleens in hun goede naam worden verduisterd. Luther werd een verkondiger van rebellie genoemd. David noemt versmaadheid hartverbrekend (Ps. 69:21). De Heere laat dikwijls Zijn kinderen daarmee geoefend worden.
- c. De Heere verdrukt soms door dierbare verwanten weg te nemen. 'Mensenkind, zie, Ik zal de lust uwer ogen van u wegnemen door een plaag' (Ezech. 24:16).
- d. De Heere verdrukt soms door ziekte in het lichaam. Ziekte neemt de troost van het leven weg en doet iemand vaak in doodsnood verkeren. De Heere beproeft Zijn volk met verschillende verdrukkingen, zodat het noodzakelijk is dat men zich geduldig aan Zijn wil onderwerpt.

(wordt vervolgd)

Gered uit de grot

De wereld hield de adem in. Twaalf jongens en hun coach zaten vast in een grottenstelsel in Thailand. Wonder boven wonder, ze zijn gered. Lessen te over voor deze vakantieperiode.

Twaalf jongens en hun coach zaten vast in een grottenstelsel in Thailand.

P. Schalk,
Veenendaal

Het is een bijna aandoenlijk verhaal. Twaalf voetballertjes en hun coach, op de fiets, in Thailand. De Thaise naam van het land is 'Prathet Thai', waarbij 'Prathet' 'land' betekent en het woord 'Thai' wel geïnterpreteerd wordt als 'vrij'. In dat geval zou Thailand dus letterlijk 'vrij land' betekenen.

Nou, voor die twaalf jongens werd alles anders. Ze maakten een fietstocht in een vrij land. En dan is daar die grot. Hup, alle fietsen aan de kant, tassen erbij en rennen maar. De grot in, helemaal naar het einde, om daar hun namen op de achterwand van de grot te schrijven. Leuke actie!

Gevangen

Maar dan gebeurt het. De regen barst los. Het water stroomt de grot binnen. De terugweg wordt afgesneden en de jongens verliezen steeds meer terrein. Uiteindelijk vinden ze een soort zandbank waarop ze zich terugtrekken. Om hen heen alleen maar water. Te diep om doorheen te waden. Gevangen in een grot, diep in het duister van het zogenaamde 'vrije land'.

Gaat het zo niet in ons leven? De eerste stappen op het pad van de zonde. Dat begon met begeerte, naar kennis en naar een heerlijke vrucht. Van die ene boom, waarvan we niet eten mochten. En vandaar steeds een stapje verder. En achter elke bocht ligt een nieuwe verleiding. Steeds dieper in de grotten van de zonde. In het begin heb je het misschien nog niet zo in de gaten. Maar er komt, hopelijk, een moment dat je opeens beseft dat je hopeloos vastzit.

Herkennen we dat in ons eigen leven? Het pad van de zonde leidt altijd dieper en het wordt aldoor donkerder. Zo donker dat je het misschien niet eens meer ziet. Dat je gewoon vast komt te zitten in je duistere bestaan. Dat je geen kant meer op kunt. Gevangen in de duisternis.

Duisternis

Zoals ik ooit de nacht doorbracht in de grotten van Sibbe, in Zuid-Limburg. De omstandigheden waren ideaal. Met een groep van acht mannen waren we bezig

met een militaire oefening. Na de koude van de winter was het met elf graden Celsius aangenaam in de grotten. Maar we kregen een waarschuwing: houd de wacht met twee man en houd elkaar wakker. En ga niet weg van deze plaats, want we vinden je nooit terug.

Zo bleven wij achter, goed toegerust, maar in de gitzwarte nacht van een grot. Dat is zo onvoorstelbaar donker dat je totaal gedesoriënteerd raakt. Van dat wacht houden kwam niets terecht. Binnen enkele minuten was de hele groep in slaap gevallen. En als je wakker werd, dan was er niets dan ondoordringbare stilte en duisternis. Beklemmend!

Gelukkig duurde deze ervaring maar een nacht en was er de wetenschap dat de militaire leiding precies wist waar we zaten en hoe en wanneer we zouden worden opgehaald.

Voor de twaalf jongens met hun coach was dat heel anders. Zij zaten uiteindelijk vele dagen in het gitzwarte duister. Zonder te weten of de buitenwereld wist waar ze waren, zonder te weten of de buitenwereld zou gaan zoeken. Zonder te weten of ze ooit gevonden zouden worden. Om wanhopig van te worden, toch?

Gered

Wonder boven wonder werden de jongens met hun coach gevonden. Professionals waren daarvoor nodig, getraind en gespecialiseerd. Met alle mogelijke hulpmiddelen om de ten dode opgeschreven mensen terug te leiden naar het licht en het leven.

Wat een scherp beeld van de mens, die zichzelf moed- en vrijwillig van God heeft afgekeerd en de duistere krochten van de zonden is binnengegaan. Een weg terug op eigen kracht is ondenkbaar. Dat is alleen mogelijk onder de leiding van Eén Die het Licht der wereld is. Die Zich mag noemen de Weg, de Waarheid en het Leven.

Nog een les. De jongens met hun coach zijn uit de grot geleid. Terug in het leven, zou je kunnen zeggen. Maar ze waren nog niet buiten gevaar. De overgang vanuit de lange tijd in de grot naar buiten vroeg ook voor de tijd daarna om alert te zijn. De les is duidelijk. Als we mogen weten gered te zijn uit de grot, dan zijn we nochtans alle dagen in gevaar, omdat we 'midden in de dood liggen', volgens het avondmaals-formulier, dus zelfs ook na ontvangen genade. Maar, 'ons staat een sterke Held terzij'. Als dat zo is, 'dan is de zege ons beschoren'.

'Een werkelijke plaats des gebeds'

Het kerkgebouw aan de Boezemsingel in Rotterdam wordt gesloopt. Hoewel er een kleiner kerkgebouw voor in de plaats komt en de toren behouden blijft, roept de sloop wel de nodige emoties en herinneringen op.

J.P. Sinke,
Krabbendijke

Binnen onze gemeenten is de Boezemsingelkerk een begrip. Het is niet alleen het kerkgebouw waarin 1907 de eerste synode van de Gereformeerde Gemeenten bijeenkwam, het is ook de kerk van ds. G.H. Kersten. Daarbij hebben alle studenten van de naastgelegen Theologische School er hun proefpreken gehouden.

Cornelis van den Oever

Het ontstaan van de gemeente aan de Boezemsingel is nauw verbonden aan de persoon en de arbeid van Cornelis van den Oever. Nadat hij in 1837 heeft bedankt als lid van de Christelijke Afgescheiden Gemeente begint hij in zijn woning een 'stichtelijk woord' te spreken. Uiteindelijk leidt dit op 15 januari 1844 tot de instituering van een Kruisgemeente. Een half jaar later wordt Van den Oever door ds. W.W. Smitt tot predikant bevestigd. Op 25 december 1844 neemt hij met zijn gemeente een

De Noorderkerk aan het Weenaplein

nieuw kerkgebouw naast zijn woning aan de Raampoortlaan in gebruik. Nadat er moeilijkheden zijn ontstaan en de gemeente in 1863 in tweeën is gescheurd, komt ds. Van den Oever met zijn aanhang voortaan in een huis bijeen. Vanwege de grote toeloop wijkt men drie jaar later echter uit naar de gehoorzaal van het letterkundig genootschap "Verscheidenheid en overeenstemming" (Scheepmakershaven) en volgt in 1870 de verhuizing naar de nieuwe Noorderkerk (Weenaplein). Om het kerkgebouw te kunnen uitbreiden, worden er in 1899 enkele aangrenzende panden en erven aangekocht. Kort daarop wordt echter bekend dat het kerkgebouw aan het Weenaplein moet wijken voor een nieuwe spoorlijn naar Den Haag. De uitbreiding is daarmee van de baan. In goed overleg met de initiatiefnemer worden de kerkelijke goederen vervolgens voor 49.000 gulden overgedragen aan de "Maatschappij voor Electriche Spoorwegverbinding met Den Haag".

Grond aan de Boezemsingel

Na verschillende bouwlocaties te hebben bezocht, valt de keuze voor de bouw van een nieuwe kerk - met ongeveer duizend zitplaatsen - op een perceel grond aan de Boezemsingel. Tevens besluit de kerkenraad om de aangrenzende woning als pastorie aan te kopen.

Voor de bouw van de kerk melden zich vier aannemers. De goedkoopste inschrijver, J. Zijdemans, meent de kerk voor 36.995 gulden te kunnen bouwen; de duurste inschrijver, het gemeentelid Joh. de Jong komt op een bedrag van 55.258 gulden uit. Vanwege dit grote verschil stelt de kerkenraad eerst een onderzoek in of de laagste inschrijver wel solide genoeg is om de bouw tot een goed einde te kunnen

Ds. C. van den Oever

brengen. Nadat dit het geval blijkt te zijn, wordt hem de bouw gegund. Dat de bouw van de nieuwe kerk voor de kerkenraad een zaak van gewicht is, blijkt niet alleen uit de vele besprekingen die worden gevoerd, maar ook uit de notulen. Zo noteert scriba C. Wildenberg bij de start van de bouw: 'Kon het zijn in 's Heeren gunste en onder Zijn onmisbaren zegen, opdat alzoo het een werkelijke plaats des gebeds mocht worden voor den armen sterfling, die uit genade 't leven uit eigen hand hebben verloren, en het nog wezen mocht tot afbreuk van 't rijk der duisternis en uitbreiding des Koninkrijks Jezu Christi, Hem tot Eere en Heerlijkheid en de Gemeente ten zegen tot in lengte van dagen'.

Tegenslag en vertraging

Tijdens de bouw doen zich verschillende tegenslagen voor, die niet alleen tot vertraging leiden, maar ook extra kosten met zich meebrengen. Desondanks besluit de kerkenraad op 25 oktober 1900 'dat aan de twintig werklieden in verband met het stellen van de kap ieder f. 1,- zal worden uitgereikt'.

Het orgel uit de Noorderkerk zal worden overgeplaatst naar de Boezemsingel. Orgelbouwer Van der Kleij vraagt daar 910 gulden voor. In dat bedrag is ook het transport begrepen en de eventuele vervanging van onderdelen. Bovendien verklaart hij 'zijn geheele leven lang' garant te willen staan voor de deugdelijkheid van zijn werk.

(wordt vervolgd)

Bewaar het verbond

*‘dengenen die Zijn verbond...
bewaren’.*

Psalm 25:10

Om over het verbond te schrijven moet je vandaag de dag wel stevig in je schoenen staan. De enkeling die zich er aan waagt, kan van links en rechts op geduchte bijval óf weerstand rekenen. Het is al gauw te ruim of juist te krampachtig.

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

Wijlen mijn vader was ruimdenkend over het verbond, maar zei weleens tegen mij: ‘Als je ruzie wilt hebben in de kerk, moet je over het verbond beginnen’. Hij doelde uiteraard dan op de Gereformeerde Kerken van jaren her, maar ik neem de vrijheid om deze opmerking ook maar binnenshuis te maken. Want daar is dit inmiddels ook wel van toepassing geworden, denk ik zo. Welnu, we schrijven er niet over met het doel om ruzie te maken, noch vanwege stoutmoedigheid, maar omdat de Schrift ons oproept het verbond te bewaren.

De eenzijdige ontferming van God, geopenbaard in het genadeverbond, ontslaat de mens die er mee in aanraking wordt gebracht nimmer van de dure plicht het verbond te bewaren. De kanttekenaar tekent bij ‘verbond’ aan: ‘...die de beloften zijns verbonds met geloof aannemen en daarop een godvruchtig leven leiden’. Kernachtiger kan het niet worden uitgedrukt! Onlangs hebben we de belijdenisca-techisanten hier nog eens ernstig op mogen wijzen. De tekst ter gelegenheid van de openbare belijdenis was uit Hebreëen 11:13b: ‘en hebben beleden dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren’.

Laten we toch niet denken dat een eenzijdig verbond geen beslag en claim legt op een Godvruchtig leven. Israël mocht gewis voor Gods straffen beven, zo zij ontheiligden wat God hen had voorgeschreven.

Woorden en daden

Het waarachtig belijden van de Kerk komt uit in woorden en daden. Woorden en daden horen overeen te komen. Bij het verbond hoort een Godvruchtig leven. De vraag is of dat gebeurt door een ieder die met dat verbond in aanraking komt. Daar roept de Heilige Doop ons toch toe op? En wat denkt u van de verbondsbediening, zondag aan zondag in de kerk? We laten de eenzijdige bemoeienis van God en Christus in het genadeverbond voluit staan. Toch stellen we de vraag of er een houden van het verbond is.

Wat wordt met het tweede, onlosmakelijke en onmisbare gedeelte nogal eens slordig omgegaan. Al gauw verzandt de discussie dan helaas in ‘uiterlijkheden’, die hoegenaamd niets met het innerlijk te maken zouden hebben. Laten we op onze hoede zijn en weten wat er te bewaren valt! ‘Hun die Zijn verbond én woorden, als hun schatten gadeslaan’, zingt de berijming. Laten we toch niet denken dat een eenzijdig verbond geen beslag en claim legt op een Godvruchtig leven. Israël mocht gewis voor Gods straffen beven, zo zij ontheiligden wat God hen had voorgeschreven. (Ps. 89:13 ber.).

Bemoeienis en geheimenis

Misschien is er een oudere of jongere die zichzelf weleens afvraagt, wat er nu

allemaal bij dat verbond hoort. U krijgt van mij geen volledig overzicht. Dat kunnen we uitgebreid lezen bij de zuivere godgeleerden van vroeger en vandaag. Maar als het gaat over dat heilige, heerlijke, welgeordeneerde en eeuwigdurende verdrag tussen God en Christus, waarin de verlossing en de zaligheid door de Middelaar Jezus Christus wordt voorgesteld tot verheerlijking van al Gods deugden, wil ik allereerst de *verbondsbemoeienissen* noemen. Denk aan de Doop, en aan de verplichtingen die de Doop met zich meebrengt, namelijk een nieuwe gehoorzaamheid en een nieuw en godzalig leven. Dat doet de ziel het verbond bewaren door de God van het verbond aan te lopen als een waterstroom

om hartvernieuwende genade. Vervolgens, verdiep je biddend in de *verbondsgeheimenissen*: het zalig worden uit louter genade, de rechtvaardiging van de goddeloze, een doorleefd en onvoorwaardelijk buigen onder het recht van een rechtvaardig God, en het ontvangen van Christus en al Zijn weldaden in de weg van het wonder.

Tenslotte noem ik het *verbondsvolk*, zoals wijlen ds. I. Kievit het beschrijft: 'Dat volk spreekt *dezelfde taal*, namelijk die van vrije genade en stervende liefde. Zij dragen *hetzelfde kleed* van de gerechtigheid van Christus, waardoor ze bedekt zijn en waarin zij een recht ontvangen ten eeuwig leven. Hun voet is gedekt door

hetzelfde schoeisel: de bereidwilligheid van het Evangelie. In de krijg gebruiken ze allen *hetzelfde zwaard*: het Woord Gods. U hoort hen *hetzelfde reislied* zingen: 'Uw inzetten zijn mij gezongen geweest, ter plaatse mijner vreemdelingschappen.' Dat verbond moeten wij houden, maar wij kunnen dit nooit houden. Nu is er van de zijde des Heeren nooit bondsbreuk. Het wezen voor al Gods verkorenen. En dan ben ik terug bij de boodschap van dat eenzijdige Godswerk. Wij houden het niet vast, maar God houdt het vast. Om Christus' wil. Dat is de zalige hoop en verwachting van de Kerk.

(wordt vervolgd)

RUBRIEK **DICHTERBIJ DORDT** [26]

Als ik (niet) uitverkoren ben...

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

Uit het Besluit van de DL: '...dat zij (=de leer van vrije genade) de mensen vleselijk zorgeloos maakt, als zichzelf daardoor wijsmakende, dat het de uitverkorenen niet kan hinderen aan hun zaligheid, hoe zij ook leven, en zij daarom allerlei gruwelijke schelmstukken onbekommerd mogen bedrijven; dat het degenen die verworpen zijn, ter zaligheid niet kan baten, al ware het, dat zij ook al de werken der heiligen waarlijk mochten gedaan hebben...'

Onze Dordtse vaders kennen het remonstrantse denken heel goed. Ze zijn er intensief mee bezig geweest. Het heeft het kerkelijk leven jarenlang beroerd. De stukken van de lasteraars hebben ze goed bestudeerd. Hun houding op de synode hebben ze meegemaakt. En niet te vergeten, ze kennen hun eigen hart, wanneer het niet ootmoedig wil en kan buigen onder Gods aanbiddelijke soevereiniteit. Voor welke lasterlijke gevoelens en gedachten ligt een (kerk)mens dan niet open...?

In deze vijfde lastering wordt nader verwoord op welke manier de leer van vrije genade de (kerk)mens 'vleselijk zorgeloos' zou maken. Zo van 'als je uitverkoren bent, dan...' en 'als je verworpen bent, dan...' Nu, je kunt jezelf wijsmaken dat je uitverkoren

bent, wat je ook doet, hoe je ook leeft, je wordt toch wel zalig. Zelfs allerlei gruweldaden mag je verrichten, want je bent toch uitverkoren... En stel dat je verworpen bent, dan kun je doen en laten wat je wilt, maar het baat je helemaal niets. Al zou je werkelijk al de goede werken van Gods kinderen doen, dan baat het nog niet.

Mijn eerste wedervraag is: hoe weet een zondaar dat hij uitverkoren is? Daar valt pas enig licht over wanneer hij de Middelaar mag leren kennen. Want Gods Kerk is 'uitverkoren in Christus Jezus'. Houd de verkiezing toch dicht bij de Middelaar. Maak die twee niet los van elkaar! Want dan kom je tot vreemde praktijken.

Geloof je werkelijk, wanneer een kind van God iets van de genade in Christus mag kennen, dat zijn levenspraktijk dan getekend is zoals hierboven? Een tweede wedervraag: hoe weet je dat je verworpen bent? Zolang je leeft, zolang je onder de genademiddelen verkeert, mag je jezelf *nóóit* onder de verworpenen rekenen. Maar voortdurend mag en moet je bidden: 'geef dat mijn oog het goed' aanschouw, hetwelk Gij uit onbezweken trouw, Uw uitverkorenen toe wilt voegen...' (Psalm 106: 3). Dus over wie gaat het hier nu eigenlijk? Niet over Gods verkorenen, want die leven en denken zo niet. En ook niet over de onbekeerden, want die mogen zich niet onder de verworpenen rekenen. Waar gaat het dus over? Over onwerkelijke redeneringen. Want redeneren kunnen de remonstranten als de besten. Koud redeneren over de heiligste en teerste zaken. Met een verduisterd verstand, bij een gesloten Bijbel en met een boos hart. Dan ben je pas echt 'vleselijk zorgeloos'. Met alle gevolgen van dien. Maar de oorzaak daarvan ligt niet in de leer van Gods vrije genade, maar in de karikatuur, die ervan gemaakt wordt. Ga op deze weg toch niet (door)... Je wordt er alleen maar koud van! Ga trouw en biddend in de weg der genade-middelen.

v. A.

Reizen met hindernissen

Dat Amerika een land van uitersten is, zal u wel bekend zijn. Onvoorstelbaar grote rijkdom en ontstellende armoede, maar ook bijvoorbeeld strenge koude en verzengende hitte, kunnen hier dicht bij elkaar liggen.

ds. C. Vogelaar,
Clifton (VS)

Bosbranden zijn er nu in Californië door heersende droogte, maar ook overstromingen -zoals in Iowa and South Dakota - kunnen gelijktijdig in dit grote land worden ervaren.

Hindernissen

Voor een trouwdienst moest ik pas naar Rock Valley, terwijl ik de zondag erna in de kleine gemeente Sioux Falls, waar onze jongste dochter met haar gezin kerkt, mocht voorgaan.

We mochten het werk volbrengen, maar het reizen ging wel gepaard met hindernissen. Door overstromingen, veroorzaakt door grote rivieren vanuit het noorden, waren verschillende wegen naar de kerk in Rock Valley afgesloten.

Het lukte gelukkig via grote omwegen toch op tijd bij de kerk aanwezig te zijn. Ook in South Dakota kreeg men met overstromingen te maken, hoewel op zondag de weg naar de kerk in Sioux Falls goed

berijdbaar was. In Rock Valley waren er wel hindernissen. Na de avonddienst, waarin een van de overzeese studenten (student van Nieuw Amerongen) voorging, moest de gemeente wel een uur nablijven. Totdat de politie een weg geopend had, waardoor de kerkgangers van buitenaf het dorp konden verlaten.

's Maandags hebben we de terugreis weer aanvaard, maar de reis naar het vliegveld in Sioux Falls ging over wegen dwars door uitgestrekte, overstromde landerijen. Twee dagen later heeft mijn schoonzoon onze dochter voor de bevalling naar het ziekenhuis in Sioux Falls proberen te brengen. Dat is hem maar nauwelijks gelukt, want overal waren nu de wegen overstroomd en gedeelten ervan zelfs weggespoeld. Gelukkig konden ze toch nog op tijd het ziekenhuis bereiken. Weer een kleinkind erbij, maar ook een ziel, voor de eeuwigheid geschapen. Wat zal de

eindbestemming van de reis van dit lieve kind zijn?

In grote delen van het land, vooral in het midden en oosten, heerst nu grote droogte. Het is zo heet dat vooral kleine kinderen en ouderen afgeraden wordt buiten te komen. Bij die ouderen horen we inmiddels zelf ook.

Uitersten

Een land van uitersten is het. Zo is het niet alleen in Amerika, wat voor u 'het buitenland' is, maar ook in 'het binnenland', dat is: in het hart van een volk dat soms door het water, dat hen toch niet zal overstromen, maar ook door de hitte van de woestijn, de reis moet voortzetten.

Het is - op het moment van schrijven - voor mijn gemeente een week van voorbereiding. Er mag ook hier nog een klein overblijfsel zijn dat de Heere vreest. Maar wat een rouwfloers ligt er in het algemeen op de kerk. Wat gaat er weinig uit van hen die vreemdelingen op de aarde zouden moeten zijn. Wat is er maar gedurig licht voor nodig om te zien wie we ook na ontvangen genade zijn en blijven. En wat is de reis door de woestijn er een van veel hindernissen, omwegen en onmogelijkheden. Soms is er een Elim, waar je wel zou willen blijven. Maar spoedig is het: 'Zeg den kinderen Israëls dat zij voorttrekken!' Als dan de wolk- en vuurkolom maar voor mogen gaan, zal Hij door alle hindernissen en onmogelijkheden wel een pad banen. Dit geldt ook voor de vier kandidaten, één hier en drie in het oude vaderland, die weer een plaats in de wijngaard aangewezen gekregen hebben. Het classicaal examen en de bevestiging moeten nog plaatshebben. Voor kandidaat Witvoet hier is dat respectievelijk eind juli en eind augustus. Als de Heere het leven spaart en krachten geeft, zal er deze zomer daarom nog heel wat gereisd moeten worden. Maar hoe de reis dan ook is, als er maar iets van Zijn gunst en nabijheid zal mogen worden ervaren. Dan is er 's avonds geweest, maar geeft de Heere 's morgens gejuich.

Geen nacht meer

Hij houdt getrouw Zijn woord. Al zijn er veel avonden met geweest, toch komt de morgen. Aldaar zal geen nacht zijn. De dagen der treuring zullen een einde nemen en God zal Zelf alle tranen van hun aangezicht afwissen. En dan zal God in Christus, Die de Zijnen liefgehad heeft tot het einde, alle eer en lof ontvangen. Omdat Hij het gedaan heeft.

Zegen

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Het kan zijn dat je de woorden gedachteloos aanhoort. De dienst is afgelopen, de laatste psalm is gezongen. De dominee spreekt de voor jou bekende woorden: 'Ontvangt de zegen des Heeren en ga heen in vrede'. En als vanzelf sta je op, de dominee spreekt de zegen uit. De dienst is voorbij.

Het is echter belangrijk dat je deze woorden niet gewoon aanhoort, als teken dat de dienst voorbij is. Het zijn juist uiterst belangrijke woorden. Het gaat ook hier om woorden die de Héere spreekt. Pak Numeri 6:22-27 er maar eens bij. Opvallend is dat de zegen drie keer met hetzelfde woord begint: De HEERE! Dat alleen al verplicht ons tot zeer goed luis-

teren. De HEERE! Hij is de Bron en Gever van deze zegen. Van Hem alleen komt het. Hij, Die Zichzelf noemt: Ik ben Die Ik ben. Hij doet wat Hij zegt, Hij geeft wat Hij belooft. De HEERE!

De overige woorden moet je ook niet klakkeloos aanhoren. Het gaat over zegenen, behoeden (beschermen), Zijn aangezicht, lichten, genade, vrede. Je zou deze woorden één voor één moeten overdenken. Het zijn woorden met een diepe betekenis. Ik las in de kanttekeningen (bij Genesis 12:2): Deze zegen is tijdelijk en eeuwig, is aards en hemels, is lichamenlijk en geestelijk. Kortom, deze zegen omvat ons hele leven, in alle opzichten!

Mozes geeft aan Aäron en zijn zonen namens de Heere de opdracht om deze zegen op het volk te leggen. En zo is het

de eeuwen door gegaan. En zo gebeurt het iedere zondag nog steeds. Een mooie uitdrukking: de zegen wordt op je gelegd. Deze zegen krijg je dus niet alleen iedere zondag mee, maar draag je daardoor ook mee!

In dit licht bezien is het uitspreken van de zegen door de dominee niet slechts het officiële einde van de dienst, maar krijgt het een rijke diepe inhoud. God zegent onverdiend zondige mensen. Let je zondag goed op?

**De HEERE zegene u, en behoede u!
De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten,
en zij u genadig!
De HEERE verheffe Zijn aangezicht
over u, en geve u vrede!**

vervolgverhaal

29

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

'O nee, meneer, ik mag het geld houden. Grootvader bewaart het voor me om schoenen en bont te kopen voor de winter. Ik wou dat ik genoeg geld verdiende om een nieuw overhemd te kopen. Ik ben wel bang dat het te duur zal zijn.'

'Dat denk ik ook, mijn jongen', antwoordt de priester ernstig. 'Hier, dat is voor jou, het zal je helpen wat eerder je hemd te kopen.' Hij laat een paar zilverstukjes in Palko's zak glijden. 'Zo', zegt hij vrolijk, 'als jij ons steeds fruit brengt van jouw berg, vind ik dat jij eens moet proeven hoe het fruit uit mijn tuin smaakt'.

Hij plukt twee grote peren en legt ze in de lege mand. Mmm, het water loopt de jongen in de mond als hij die prachtige vruchten ziet. Snel zet hij er in een z'n tanden.

'De andere is voor grootvader', zegt hij met een volle mond. Hij bedankt de priester voor het geld en het fruit en draait zich om om te vertrekken. Maar plotseling bedenkt hij zich en komt terug.

'Wat is er? Ben je wat vergeten?'
'Nee meneer, maar u bent toch priester van deze kerk? De mensen komen bij u om te biechten. Is het waar dat u de macht hebt om hun zonden te vergeven?'
Vader Malina is even onthutst over deze vraag. 'Wil jij ook biechten, Palko?'

'Ik? O nee meneer!' Palko's ogen stralen van vreugde. 'Weet u wat ik heb gedaan? Precies zoals de mensen bij de Jordaan deden. Ik beleed al mijn zonden aan de Heere Jezus en Hij heeft ze mij vergeven. Daar ben ik zeker van, want dat heb ik in mijn hart gevoeld. Misschien weten de mensen die bij u biechten niet dat Jezus hun zonden wil vergeven. Ze hoeven alleen maar naar Hem te gaan en hun zonden te belijden. Kunt u hun zonden écht vergeven?'

Boekennieuws

"Op ongebaande wegen, De Afscheiding in Amsterdam (1835) als landelijke proeftuin voor vrije kerken", dr. Jan-Henk Soepenbergh; uitg. Boekencentrum Academic, Utrecht, 574 blz., € 32,50

Op ongebaande wegen, De Afscheiding in Amsterdam (1835) als landelijke proeftuin voor vrije kerken

Wie denkt dat kerkgeschiedenis bestaat uit jaartallen en feiten, kan niet van dit prachtige vak houden. Want zo iemand is als een bruidegom die denkt dat zijn bruid bestaat uit een voornaam, een achternaam en een geboortedatum. Op het stadhuis blijkt dat wel te kloppen, maar daarna begint het pas.

Kerkgeschiedenis gaat over de levende bruid van Christus, de strijdende Kerk op aarde, het tarwegraan - dat overigens samen met het onkruid opgroeit. 'Het welbehagen des HEEREN zal door Christus' hand gelukkig voortgaan', jawel, maar voor mensen soms nauwelijks zichtbaar. Het gaat door wereldweeën heen, het ligt soms bedolven onder kerkelijke golven, belemmerd door regenteske ego's en rigide ambtelijke pennenlikkers, vaak benauwd door duivelse strikken en verleidingen, soms zo in vertwijfeling en moedeloosheid... Als Christus er niet over waakte, kwam er van de Kerk niets terecht! De Amsterdamse Afgescheiden Gemeente had een grote betekenis met een brede nationale uitstraling. De predikanten Scholte en Van Velzen kwamen tot een botsing in de zogeheten 'Amsterdamse twisten'. Dat deed de jonge kerkgemeenschap op haar grondvesten schudden. Wie de dissertatie - vanuit de Theologische Universiteit Kampen - van dr. J.H. Soepenbergh leest, ziet dat jaartallen en feitenkennis slecht dienen als structurering voor wat leeft en niet leeft, voor wat schuurt en wringt tussen mensen, karakters, culturen van steden en gemeenten. Er is in dit

boek onder meer aandacht voor typerende verschijnselen als de karakteristieke lekenpredikers, het functioneren van de diaconie, de eigen school, de omgang met ziekte en dood, het zingen in de eredienst. Veel actuele discussies blijken herhalingen van zetten te zijn.

Deze grondige detailstudie vult de lacune in het kerkhistoriografische werk van de bekende C. Smits en J. Wesseling. Soepenbergh beschrijft en analyseert secuur en geduldig hoe de Afscheiding in Amsterdam tot stand kwam tegen de achtergrond van het theologisch klimaat in de Hervormde Gemeente en de doorwerking van de Nadere Reformatie. Het grootste is toch wel dat de Heere Zich een Bruidskerk vergadert, Die eenmaal verlost zal zijn van zonde en van gevaar. En vooral... verlost van zichzelf. Om zich dan eeuwig te mogen verliezen in hun volmaakte Bruidegom.

ds. H.A. van Zetten, Benthuizen

"Vreest niet",
uitg. Werkgroep
Shalom; € 9,95;
te bestellen via
e-mail: contact@werkgroepshalom.nl
of tel. 0118-310034.

Vreest niet

In de Particuliere Synode Zuid (classes Goes, Middelburg en Tholen) is de werkgroep Shalom al jaren actief. De vrijwilligers van deze werkgroep bezoeken mensen met psychiatrische problemen, in de thuissituatie, maar ook als er sprake is van een opname. Dit is de hoofdactiviteit van de werkgroep.

Eén van de andere activiteiten van deze werkgroep, die onder verantwoordelijkheid van de Stichting Hulpverlening valt, is de uitgave van geschenkboekjes. Deze boekjes zijn vooral bedoeld voor genoemde doelgroep. In 2006 verscheen de eerste druk van het boekje "Vreest niet". Inmiddels is de vierde druk verschenen. Acht predikanten van de Gereformeerde Gemeenten hebben meegewerkt aan deze uitgave. Thema's zijn o.a. eenzaamheid, verdriet, hoop, verwachting. De (korte) meditatie worden afgewisseld met gedichten.

In het Voorwoord wordt aangegeven wat het doel is van deze uitgave, namelijk 'om een woord van troost te geven, een woord ter bemoediging, een woord tot blijdschap'. Het boekje is bijzonder geschikt voor mensen die zich moeilijk kunnen concentreren als gevolg van genoemde problematiek.

Tenslotte een citaat uit een meditatie van wijlen ds. L. Terlouw,

naar aanleiding van Psalm 13:2: 'Hoe lang, HEERE, zult Gij mij steeds vergeten? Hoe lang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen?' 'In dat 'Hoe lang?' van David klinkt door: al zal ik omkomen, ik zal nochtans hopen. Hij mag in de diepte van het 'Hoe lang...?' zijn bede opzenden tot de HEERE, Die getrouw en sterk is. Sterker dan zijn tijdelijke en eeuwige nood. In Davids leven herleeft het geloof: zijn vertrouwen op Gods goedertierenheid vervult zijn hart. God heeft Zich vroeger over hem ontfermd. Zijn hoop is dat God dat opnieuw zal doen.'

Voor veel mensen is dit boekje in de afgelopen jaren tot rijke zegen geweest. Ik hoop van harte dat ook deze nieuwe druk zijn weg weer zal vinden.

G. van Veldhuisen, Waarde

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Middelharnis,
ds. G.J.N. Moens te Lisse.

Bedankt:

Voor Groningen,
ds. A.T. Vergunst te Waupun (U.S.A.);
Voor Kruiningen,
ds. A.T. Huijser te Sliedrecht.

CLASSICAAL EXAMEN

KANDIDAAT H.J. AGTERESCH

Op maandag 30 juli vindt het classicaal examen plaats van kandidaat H.J. Agteresch die het beroep naar de Gereformeerde Gemeente te Werkendam heeft aangenomen. Deze vergadering van de classis Dordrecht wordt gehouden in de kerk van genoemde

gemeente, aanvang 19.00 uur.

De classisvergadering zal worden voortgezet op maandag 27 augustus, aanvang 19.30 uur.

UITZENDDIENST HANNEKE BOER

In oktober 2017 is Hanneke Boer door ZGG aangenomen als vrouwen- en kinderwerker voor Cambodja. Op 4 september zal zij vanuit haar thuisgemeente Tricht-Geldermalsen worden uitgezonden. In deze uitzenddienst zal ds. P. Mulder voorgaan. De uitzending wordt verricht door ds. G.W.S. Mulder. Na de dienst is er gelegenheid om afscheid van haar te nemen. De dienst vindt plaats in de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente van Tricht-Geldermalsen en begint om 19.00 uur.

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2018

* Pag. 68, **NAAMLIJST VAN DEPUTATEN (NIET-PREDIKANTEN) enz.**

Het juiste telefoonnr. van P.M.D. Weijers is: (010) 4427178. Toevoegen zijn e-mailadres: pmdweijers@kliksafe.nl

* Pag. 182, **gemeente 's-GRAVENPOLDER.**

M.i.v. 1 juli is scriba: A. Aarnoutse, Fiolierenstraat 18, 4431 BR 's-Gravenpolder, (0113) 312327, (06) 12468902, e-mail: adm@gergemsgravenpolder.nl

* Pag. 214, **gemeente LISSE.**

M.i.v. 1 september 2018 wordt scriba: A. Lindhout, Willem Alexanderplein 78, 2161 SR Lisse, (0252) 410923, scriba@gergemlisse.nl

* Pag. 289, **gemeente UTRECHT.**

Predikant van deze gemeente is sinds 11 juli 2018: ds. W. Harinck, Meentweg 126A, 3454 AX De Meern, (030) 2000338.

Berichten

HERDENKING NATIONALE SYNODE 1618-1619

Het deputaatschap Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Gemeenten en de Commissie Interkerkelijke Contacten van de Hersteld Hervormde Kerk hebben gezamenlijk het initiatief genomen tot het houden van een symposium en een herdenkingsbijeenkomst in het kader van het feit dat 400 jaar geleden de Nationale Synode van Dordrecht plaatsvond. Het hoeft geen betoog hoe belangrijk deze synode voor de geschiedenis van de kerk van de Reformatie is geweest. Het is daarom ook gepast er uitvoerig bij stil te staan.

De eerste zittingsdag van de synode was op 13 november 1618. Daarom is besloten het symposium en de herdenkingsbijeenkomst te houden op zaterdag 17 november 2018.

Het symposium zal worden gehouden in de aula van het Wartburg College, locatie Mar-nix, Prof. Waterinklaan 41 in Dordrecht, van 10.00-17.30 uur. De herdenkingsbijeenkomst is 's avonds in de historische Grote Kerk van Dordrecht aan de Lange Gelderse-kade en vangt aan om 19.30 uur.

Programma symposium

Dagvoorzitter: ds. P. Mulder, rector theologische school Gereformeerde Gemeenten Rotterdam Thema: Dordrechts Erezuil, her-dacht en herleefd.

Het thema zal door een zestal sprekers worden uitgewerkt in een drietal aandachts-velden: kerkhistorisch, theologisch en de actuele betekenis. Na de lezingen is er bij ieder aandachtsveld gelegenheid voor vra-gen en discussie.

Kerkhistorische accenten:

- Prof. dr. W.J. op 't Hof: Inleidende opmerkingen over de synode van Dordrecht en onverwachte visies op deze synode bij nadere reformatoren.
- Dr. H. Uil: De Dordtse Synode en de jeugd; de catechese als middel tot uniformiteit van de leer.

Theologische accenten:

- Prof. dr. W. van Vlastuin: Is de remonstrantie toch gereformeerd?
- Ds. G. Clements: De onfeilbare vruchten van de verkiezing naar aanleiding van artikel 1.12 van de Dordtse Leerregels.

Actuele betekenis:

- Ds. J.M.D. de Heer: 'Ik open nu mijn hart voor U', de actualiteit van het Dordtse debat rond algemene verzoening en vrije wil.

· L. van der Tang: Belijnd belijden in een postmoderne tijd.
De sluiting van het symposium zal worden verzorgd door ds. C.P. de Boer, Christelijk Gereformeerd predikant in Sliedrecht.

Aanmelden

U kunt zich aanmelden voor deelname aan het symposium door een mail te sturen naar symposium@cbgg.nl of telefonisch via het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening (0348-489900). Daarnaast wordt u verzocht om het inschrijfgeld van € 15,- over te maken op bankrekeningnummer NL65 RABO 0178968056 t.n.v. Generale Synode Gereformeerde Gemeenten met duidelijke vermelding van naam en adres en t.b.v. aanmelding symposium. Deelnemers ontvangen kosteloos een lunch. De lezingen zullen worden gebundeld en door uitgeverij De Banier worden uitgegeven. Deelnemers kunnen na afloop van het symposium deze uitgave tegen een gereduceerde prijs aanschaffen. Voor eventuele vragen: symposium@cbgg.nl of 0348-489900.

Programma herdenkingsbijeenkomst

Opening: Ds. J.M.J. Kieviet, predikant Christelijke Gereformeerde Kerk Renswoude.
Toespraak: Ds. J.J. van Eckeveld, predikant Gereformeerde Gemeente Zeist en preses laatstgehouden Generale Synode Gereformeerde Gemeenten.
Toespraak: Ds. R.P. van Rooijen, predikant Hersteld Hervormde Kerk Oosterwolde en preses Generale Synode Hersteld Hervormde Kerk.
Sluiting: Ds. G. van Wijk, predikant Hervormde Gemeente Dordrecht.
Organist: Pieter Heykoop.
Aanvang 19.30 uur. Toegang vrij. Collecte voor bestrijding onkosten.

Zowel voor het symposium als voor de herdenkingsbijeenkomst wordt u hartelijk

uitgenodigd. Voor aanvullende informatie en nieuws: zie onze websites www.gergeminfo.nl of www.hersteldhervormdekerk.nl
De voorbereidingscommissie:
Ds. L. Blok
Prof. dr. W. van Vlastuin
ir. B.J. van der Vlies
ir. A. Waaijenberg

CONGRES SSNR TE ZIERIKZEE

Op zaterdag 29 september 2018 organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR), in samenwerking met de Zeeuwse stichting StoKosmos, een congres in de Nieuwe Kerk te Zierikzee over 'De Dordtse Synode en Zeeland'. Sprekers zijn ds. C.J. Meeuse, dr. H. Uil en ds. P.C. Hoek. De deelnamekosten bedragen incl. koffie/thee en lunch € 25,- p.p. Dit bedrag dient tegelijk met de aanmelding te worden overgemaakt op IBAN NL17INGB0005352562, t.n.v. Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven. Aanvang 10.30 uur, sluiting 15.00 uur. Aanmelding vóór 9 september of via: www.ssnr.nl/ congres-nadere-reformatie.

Oproep voor verpleegkundige of verzorgende IG

De CVB (Commissie Vakantieweken voor mensen met een beperking) is dringend op zoek naar een verpleegkundige of verzorgende IG in de vakantieweek van 4-11 augustus voor ouderen met een verstandelijke beperking. Voor meer informatie: cvb.stafleden.vb@vakantiewekenvbvg.nl of bel (06)42962396 (Loes Coppoolse) of (06)15496751 (kernstafid Klazienabeekman). Zie ook www.vakantiewekenvbvg.nl

OPROEP VOOR VRIJWILLIGERS VOOR ONDERHOUD EVANGELISATIEGEBOUW BREDA

Het gebouw van onze evangelisatiepost 'De Lichtboei' in Breda is dringend aan een

opknappbeurt toe. Onder leiding van ervaren mensen en met behulp van vrijwilligers willen we deze klus rond de zomervakantie aan gaan pakken. We willen starten met het verfwerk, buitenom. We vragen daarbij om uw hulp. Bent u handig met een hamer, kwast of schroevendraaier en heeft u wat tijd (ervoor) over, dan vragen wij u om u op te geven bij de onderhoudscoördinator van de Lichtboei, W. van der Wal, tel. (06) 38949007, e-mail: woutvdwal@hotmail.com

BIJEENKOMST PLEEGZORG TE BARNEVELD

Op vrijdag 28 september belegt het Platform Jeugdhulpverlening zijn jaarlijkse bijeenkomst voor mensen die betrokken zijn bij pleegzorg. Hierbij zijn niet alleen (aspirant) pleegouders welkom, maar ook ouders die gastopvang bieden of dit overwegen, ambtsdragers en belangstellenden. Deelnemende kerken aan dit Platform zijn: de Gereformeerde Gemeenten, de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, de Hersteld Hervormde Kerk en de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Het thema is: Pleegzorg doen we samen! Hoe kunnen we vanuit de gemeente, de school, de instanties en het netwerk rondom het pleeggezin verbindend samenwerken? Naast lezingen vanuit de praktijk en diverse workshops is er ruimte voor onderlinge ontmoeting. Tijd: 16.00-20.00 uur (incl. maaltijd). Locatie: kerkgebouw De Hoeksteen, Gereformeerde Gemeente in Nederland te Barneveld, Vellerselaan 1. Voor informatie en aanmelding kunt u contact opnemen via tel. 0348-489900 of dmz@cbgg.nl.

PSALMZANG IN EDE

Psalmzanguur op vijf zaterdagavonden, namelijk op 21 en 28 juli, en op 4, 11 en 18 augustus, in de Petra-kerk van de Gereformeerde Gemeente te Ede. Aanvang 19.00 uur. Collecte voor schulddelging kerk.

Kerkdiensten

ZONDAG 22 JULI 2018

Aagtekerke 14.30 uur ds. S. Maljaars;
Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld;
Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser;
Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 19.00 uur ds. A. Verschuure; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Beekbergen

10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten;
Berkewoude 19.00 uur ds. C. Sonneveld;
Bodegraven 10.00 uur ds. W. Harinck en 19.15 uur ds. G.J. Baan; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering

10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 17.00 uur ds. J.W. Verweij; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 10.00 uur ds. H. Paul; Den Helder 10.00 uur kand. M. Blok; Deventer 18.00 uur stud. P.C. Vlot; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur stud. P.C. Vlot; Dordrecht 10.00

en 17.00 uur kand. H.E.P. Fortuyn; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. E. Bakker; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Elspeet 11.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 10.00 uur ds. D. de Wit en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 9.30 en 18.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Gorinchem 16.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 14.00 uur ds. C. van Ruitenburch; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. H. Brons; Groningen 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Haamstede 10.00 en 18.30 uur kand. H.J. Agteresch; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Hilversum 17.00 uur ds. J.J. van Eekeveld; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. W. Silfhout; Kamperland 18.30 uur ds. W. Mouw; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 10.00 uur ds. J. Driessen en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Leerdam 15.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur ds. F. Mulder; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. S. Maljaars; Melissant 18.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; Middelburg-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Laar; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Mijdrecht 19.00 uur ds. M. Joosse; Naaldwijk 19.00 uur ds. M.H. Schot; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. B. Labee; Nieuwerkerk 15.30 uur kand. H.J. Agteresch; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nisse 14.00 uur ds. G.J. Baan; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. F. Mulder; Oosterend

10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 18.30 uur ds. J. van Laar; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 9.00 en 11.00 en 14.30 en 18.30 en 19.00 uur ds. A. Schot; Oude-Tonge 15.30 uur ds. G. Pater; Poortugaal 14.30 uur ds. A. Verschuure; Puttershoek 19.00 uur ds. L. Blok; Ridderkerk 14.30 uur kand. H.E.P. Fortuyn; Ridderkerk-Slikkerveer 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren en 14.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenzeel 15.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Spijkenisse 10.00 uur ds. J.W. Verweij; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. J. de Kok; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermaalen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. K. Boeder; Utrecht 12.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 9.30 uur ds. J.J. van Eekeveld en 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Westzaan 19.00 uur kand. M. Blok; Wierden 14.00 en 18.30 uur ds. D. de Wit; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Zwolle 19.00 uur ds. W. Silfhout.

DINSDAG 24 JULI 2018

Drachten 19.30 uur ds. G. Beens; Enter 19.30 uur kand. M. Blok; Mijdrecht 19.30 uur ds. C.

van Krimpen; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer.

WOENSDAG 25 JULI 2018

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. A. Verschuure; Barendrecht 19.30 uur ds. C. Sonneveld; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hoogeveen 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Katwijk aan Zee 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Leiderdorp 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Melissant 19.30 uur ds. W.A. Zondag; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. G. Beens; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. P. Mulder; Oudemirdum 19.30 uur ds. K. Boeder; Scherpenzeel 19.30 uur ds. A. Schot; Stolwijk 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Uddel 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Waardenburg 19.30 uur ds. C. Hogchem; Wierden 19.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen.

DONDERDAG 26 JULI 2018

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A. Verschuure; Ede 14.15 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Naaldwijk 19.45 uur ds. B.J. van Boven.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 22 JULI 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 16.00 uur ds. E. Bakker; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur ds. L. Blok.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Luxe, ruime chalet op de Veluwe te Lunteren. Van alle gemakken voorzien, o.a. **wasmachine**. Voor meer info: www.vakantiedehoutduif.nl of bel 06-47584570

PSALMZANG MET BOVENSTEM
Elspeet - Herst. Herv. Kerk
D.V. zaterdag 28 juli
19.30 uur / Toegang vrij
Organist: Pieter Heykoop

Last Minute; T.H. 4-6 pers. stacaravan op camp. De Wolfskuylen (Gees, Drenthe). Met Recreateam en zwembad.
Tel. 0341-701682/06-23876700

23 jr. student **zkt. zelfst. woonruimte in/ rond Amersfoort** vanaf sept.
06-22468525

Tijdelijk te huur: appartement met 2 sl.kamers, rand van **Apeldoorn**.
Tel. 06-48267870

Fruiteeltbedrijf

"DEN DOORKAMP"

ZOEKT VANWEGE UITBREIDING
VAN HET BEDRIJF MEDEWERK(ST)ERS
VOOR DE KOMENDE OOGST
(V.A. WEEK 35) VAN APPELS EN PEREN

Een seizoen
mee beleven in
de fruitoogst is
echt de moeite
waard!

WIE?

- Bent u tussen 15 en 75 jaar oud?
- U bent welkom voor part- en fulltime oogstwerkzaamheden op ons bedrijf.
- AOW-ers, Vut-ers, maar ook ZZP-ers die tijdelijk wat minder werk hebben.
- Jonge mensen (schoolverlaters) zijn bijzonder welkom.

WAAROM?

- Thuis zitten als u in de natuur werkzaam kunt zijn in een gezellige groep van dagelijks 25 personen?
- In bezit van een auto is een pre, hoewel carpooling ook mogelijk is.

WAARVOOR?

De beloning is volgens CAO Open-Teelten seizoensarbeidsregeling!

REAGEREN?

Voor meer informatie en/of uw reactie: Steenweg Noord 27 | 4182 PA Neerijnen | Tel.: 06-51891902 | E-mail: baren60@planet.nl

Te huur in Kootwijkerbroek; een ruime vrijstaande woning met 5 slaapkamers voor max. een jaar. Tel. 06-53405696.

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u een **stacaravan op gezinscamping**. Recreatieteam, kerkdiensten, zon, water en bergen. Info: 055-3030083 www.es-vakanties.nl

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

<p>Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.</p> <p>H. de Jongh D.D.E. Meliëste M.K. Ligthart A.J. van Lieburg</p>	<p>Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54</p> <p>Waardenburg 0418 - 65 20 39</p> <p>Werkendam 0183 - 70 10 17</p> <p>Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40</p> <p>Nieuw-Lekkerland 0184 - 68 38 38</p>
---	--

www.begravenisondernemingdejongh.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

**Stolk
orgels**

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbendijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Alleenstaande dame **zoekt 2 (3) kamerwoning omgeving Ouderkerk aan den IJssel, Bergambacht, Stolwijk, Gouda**. Graag uw reacties op natuurgenieter@hotmail.com

Vakantie vieren in Yerseke en omgeving?
www.bluegreenholiday.nl

Te huur: Gezinswoning met 3 slaapkamers in **Rhenen**. Kindvriendelijke buurt nabij kerk, school en centrum. Tel: 0652024506

werkmetalent.nl

ACC. MANAGER BUITENDIENST	JONGBLOED - HEERENVEEN
WETENSCH. BELEIDSMEDEWERKER	W.I. SGP - ROTTERDAM
HOVENIER	BOSMAN TUINADVIES - KOUDEKERKE
BEDRIJFSLEIDER	VLEESKALVERHOUDERIJ - VROOMSHOOP
HELPEDE MARANATHA	SVRO - RIJSSEN
VERKOOPMEDEWERKSTER	KLEDINGWINKEL - ZEIST

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Psychologenpraktijk
Brouwer

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

T.H. onze 5p. vrijstaande woning in Krabbendijke Zld. Vrij van 4-8 t/m 17-8. Info: 0653870879

Luxe compleet ingerichte SAFARITENTEN op campings in Drenthe en op de Veluwe.
www.sfeertent.nl Nu lastminutes!

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoerisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Barneveldse Begrafnis Vereniging

*voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken*

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafnisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637

www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

**Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl**

Te huur **vak. huisje voor ca. 4 pers.**
Vrij vanaf 1/8 tot 1/10. Evt. tijd. bewoning.
Vrij uitzicht. **Tussen Barneveld en
Lunteren.** Tel. 06-20326561

Boekhandel De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gl'd)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

begravenisverzorging Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
010 - 460 05 09
info@tdenh.nl
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Begravenisonderneming
Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begravenisondernemingtreur.nl

www.begravenisondernemingtreur.nl

Kees van Asselt
begravenisondernemer

Oor een waardige en stijlvolle verzorging met aandacht voor persoonlijke wensen.

Vraag **GRATIS** ons 'laatste wensen' boekje aan.

Woudenberg e.o. m. 06 15 45 11 30 i. www.kvanasselt.nl

Ons mooi **ruim chalet** met veranda te huur, **8 pers. op camping Wolfskuylen**.
Week 31,32 en 33 bezet.
Tel. 0514-541210 of 0622981169

Reformatiorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatiorische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Kom in onze nieuwe **WIELEWAGEN** op Grevelande of **kamperen met tent of caravan** bij slikken van Flakkee. Rust en Ruimte bij Grevelingenmeer. Kerk op loopafstand. Tel. 0187669317
www.grevelande.nl

Praktijk den Uijl
biedt hulp vanuit een **Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:**

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

NU OOK IN DE HOEKSCHE WAARD

VAN WAGENINGEN
BEGRAFENISVERZORGING

Na ruim 50 jaar als familiebedrijf op Goeree-Overflakkee werkzaam te zijn geweest willen wij onze activiteiten uitbreiden naar de Hoeksche Waard.

Ons familiebedrijf kenmerkt zich door betrokkenheid, betrouwbaarheid en persoonlijk contact.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Voor informatie:
J. van Wageningen
Westdijk 31, 3244 BM Nieuwe Tonge
Telefoon 0187 651616 Mobiel 06 53241569

www.begravenisverzorgingvanwageningen.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E gvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-57773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Michaël, de archangel

Judas schrijft in zijn brief over Michaël, de archangel, en de twist met de duivel over het lichaam van Mozes. Nu is er verschil in uitleg over het begraven van dit lichaam onder andere vanwege een apocrief boek. Wilt u er iets over schrijven?

De brief van Judas

De brief van Judas is wel het meest 'verwaarloosde boek' of de meest 'onbegrepen brief' van het Nieuwe Testament genoemd. Wellicht zijn er ook onder onze Bijbellezers die de ene bladzij in hun Bijbel voor het boek Openbaring zonder al te veel herkenning of begrip omslaan. Echter ook dit Bijbelboek is door Gods Geest ingegeven en zo waard onderzocht te worden. Maar dat sommige zaken 'zwaar' zijn om te verstaan, is zeker wel van toepassing. Daarbij is het opmerkelijk dat we in het ernstige betoog van Judas tegen de dwaalleraars, zaken horen toelichten uit het Oude Testament die we nergens anders lezen. Zo horen we van de profetie van Henoch (vers 14) waarbij onze kanttekenaren schrijven: 'Deze profetie staat nergens in de Schriften des Ouden Testaments beschreven, maar schijnt van hand tot hand onder de Joden overgeleverd te zijn, en God heeft door de apostel Judas dezelve laten opschrijven onder de heilige Schriften, om eeuwiglijk in de gemeente bewaard te worden'. Datzelfde betreft de twist met de duivel (vers 9), waarover we lezen in kanttekening 47a: 'Deze historie wordt in de Schriften des Ouden Testaments niet beschreven; zodat het schijnt dat Judas dit heeft óf uit enige overlevering van hand tot hand, óf uit enig geschrift dat wij nu niet hebben (...). De Bijbel met uitleg schrijft dat Judas waarschijnlijk verwijst naar een apocrief boek, 'De Hemelvaart van Mozes'. Oud-christelijke uitleggers als de kerkvader

Clemens van Alexandrië (~125/150-250 na Christus) zijn het erover eens dat Judas verwijst naar een Joods geschrift dat alleen maar fragmentarisch bewaard is gebleven.

Het lichaam van Mozes

Vanuit het Oude Testament lezen we na het sterven van Mozes alleen 'En Hij begroef hem in een dal in het land van Moab, tegenover Beth-Peor; en niemand heeft zijn graf geweten tot op deze dag'. Onze vaders wijzen in de kantlijn naar Judas vers 9. Naar het bovengenoemde Joodse geschrift zouden enige engelen, waaronder de aartsengel Michaël, door de Heere naar de aarde gezonden zijn om Zijn dienaar te begraven. En terwijl ze deze taak verrichten is daar ineens de duivel en gaat hij twisten met Michaël over het lichaam van Mozes. Waarover precies? Dat lezen we niet. Sommigen menen dat satan het lichaam opeiste omdat Mozes vanwege zijn ongehoorzaamheid hier moest sterven. Weer anderen denken dat het wijst op de Joodse Kerk (zie het Bijbelcommentaar van M. Henry die meerdere mogelijkheden noemt). De uitleg van kanttekening 48 lijkt ons het meest waarschijnlijk: 'Dit wordt van velen verstaan van het dode lichaam van Mozes, als hij gestorven was op de berg Nebo, hetwelk God heeft begraven op een onbekende plaats, opdat de Israëlieten met zijn dode beenderen geen afgoderij zouden begaan, gelijk van velen heden ten dage gedaan wordt met de beenderen van martelaren en andere heiligen, Deuteronomium 34:1, 6, en menen dat de duivel dit heeft gezocht te verhinderen, om het volk tot afgoderij te brengen'. Michaël sprak toen alleen de geladen woorden: 'De Heere bestraffe u'. De archangel weet dat de rechterstoel al klaar staat, maar de oordeelsdag nog toeft waarop God het oordeel zal uitvoeren. Maar de dwaalleraars tot wie Judas zich richt, zijn zo onbeschaamd en goddeloos dat vele verzen lang hun schande en eeuwige ondergang worden getekend. Wat een tegenstelling met de in Christus' bloed gewassen Mozes. Hij is naar ziel en lichaam het eigendom geworden van Zijn Borg. Tijdens zijn leven heeft satan niet gerust, na zijn dood begeert satan nog het lichaam van de man Gods. Maar de levende Kerk valt nimmer in zijn sterke poten. Ze ligt in de doorboorde handen van de Middelaar. Mozes is door Zijn Heere - al dan niet met behulp van de gediensstige geesten - begraven. Het was voor hem eeuwig waar: 'Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot, nabij te wezen bij mijn God'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.